

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 47
Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rîndul cu litere garmond — și timbru de 80 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeratiune nouă

la

„Telegraful Român“

care apare de trei ori pe săptămână, deschidem pe trimestrul Iulie-Septembrie al anului 1884, cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedea în fruntea foaiei.

Banii de prenumeratiune se trimit mai cu înlesnire pelângă assignațiuni postale (*Posta utalvány — Post-Anweisung.*) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al poștei ultime se fie scrise bine, ca să se poată ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfîrșește cu ultima lună 1884, a și înnoi din vreme abonamentul, pentru ca să nu fie espeditura silită a sista, sau a întârzia cu espedarea foiei*).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiu.

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fășii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiu, 4 Iuliu 1884

Este greu a privi cu atențiune cursul lucrurilor la noi, și a păstra tăcere. Este greu, căci curioase, de tot curioase sînt ele în toate nuanțele lor.

Și pentru ce oare? Pentru ce sînt curioase lucrurile la noi? Și pentru ce sînt ele curioase în toate mărunțirile lor?

Sînt curioase, pentru că sînt curioase, și de o sută de ori de vei căuta după adevăratul isvor, tot la rezultatul acela vei ajunge, sînt curioase, pentru că sînt curioase.

Sînt curioși oamenii, fie-care altcum judecă, și altcum vorbește, și curioși fiind oamenii, curioase trebuie să fie și lucrurile din lume.

Să privim pe cei cu puterea în mână. Presupunem bune intențiuni la toți membri din înalta oblăduire a țerei. Și presupunem buna intențiune, căci ei sînt cei mai de aproape de coroană, imediații ei consilieri, și nu putem crede că în fața coroanei ar sta cineva cu cugete rezervate, îndreptate spre ruina statului unguresc, a monarhiei austro-ungare, și a dinastiei habsburgice.

Admitem deci buna intențiune. Viața de toate zilele ne arată, că aproape toate acțiunile guvernului nostru sînt făcute cu tendența vedită de a ina-

inta interesele unei naționalități în defavorul celorlalte naționalități din patrie.

Actele publice de acest soi au și sacțiunea înaltului monarch. Așa legile, așa statutele și ordinațiunile, cari pretind și înalta sancționare.

De sus venite cu asemenea formă esternă, nouă nu ne mai este permis să resonăm, căci aceste acte provădute odată cu formele prescise constituționale, au putere obligatoară pentru toți cetățenii, stau sub forța executărei, și noi în cazul extrem dispunem asupra unei respectabile puteri militare.

Dacă ar fi permisă resonarea, ne-am întreba: De unde curiozitatea că este posibil aducerea de asemenea legi și ordinațiuni? De unde curiozitatea, că dacă asemenea acte trec prin forurile competente legislative, trec și prin sancțiunea coroanei? Ne este permis a rezona la privirea acestei aparițiuni curioase? Unora poate da, noae însă nu, deci vom tăcea.

Curiozitatea se mai ivesce și la aplicarea acestor acte publice. Și noi o numim curiozitate, ca să nu fim siliți a ne folosi de termen mai aspru și poate și mai potrivit.

Trec actele prin forurile legislative, și ajung earăși în mâinile celor competenți. Cele privitoare la justiție în mână organelor chemate la justiție, cele privitoare la administrație, în mână administrației.

Lace și elastice fiind ele dela firea lor, interpretarea e pusă la dispoziția organului chemat cu aplicarea. Presupunem și aici buna intențiune, și aceasta pentru ca se putem procede basați în cercetările noastre.

Intenția vedită sau nevedită acuma se arată pe față. În cele mai multe cazuri vedem că legea e însoțită de instrucțiune, și instrucțiunea de multe ori face illusoriu legea. Să presupunem că și instrucțiunea s'a făcut cu intenție bună.

Continuăm.

Vine organul chemat cu aplicarea. Dacă el e calificat în destul pentru postul la care este chemat, e bine.

Dacă mai cunoaște și însușirile firești ale popoului, în mijlocul căruia el ține cumpăna dreptății, dacă e cunoscut cu limba lui în vorbă și scris, e și mai bine. Dacă are mână liberă să lucreze conform prescrierilor legii, e de tot bine.

Cum stăm în practică?

Judecătorii nostri de calificați vor fi ei calificați, noi nu cercetăm, bătoriu la ochi este, că ei nu cunosc limba popoului. Escepțiuni sînt, însă ele atît sînt de sporadice, încât amintirea lor e adevărată satiră.

Curios lucru! Cum se poate ca un judecătoriu să nu cunoască limba popoului, asupra căruia el trebuie să se pronunțe în cestiuni de avere, onoare și viață. E curios, însă este așa, și este așa pentru ca să fie curios.

Starea faptică e curioasă chiar și în cazul cel mai bun. Noi însă bine șcim că la noi politica a străbătut și în justiție, de administrație nici amintire nu mai facem.

Curios lucru! Se poate așa ceva? Da, se poate.

Se poate doară numai la justiție și administrație, însă la celelalte ramuri nu se poate, așa ceva e lucru strigător la ceriu?

Doamne feresce! La aceste două se face doară cel mai puțin abus, dîcem abus ca să trecem preste curiozități. Și dacă ar fi să ne estindem la celelalte ramuri, ar trebui să amintim lucruri de cari părul ni s'ar face măciucă în vârful capului. Bunăoară cultele și instrucțiunea publică ar da o rubrică de tot picantă pentru scrutarea după curiozități.

Bine! Unde zace cauza acestor lucruri curioase? și stînd ele, unde vom ajunge pe calea apucată mergînd?

Răspunsul este ușor și la una și la alta. Curioase sînt lucrurile, pentru că oamenii s'au pus pe utopii. Și ei s'au pus pe utopii, pentru ca să fie cât se poate mai curioși.

Maghiarisarea a intrat în capul oamenilor curioși, și în interesul ei s'au făcut și se vor face toate, câte se vor mai face încă. Istoria de o mie de ani a statului nostru în esactitatea ei nu mai poate servi oamenilor de călăuz în urmărirea utopiilor, pentru aceea ea trebuie acuma parte falsificată, parte croită după vederile, cari domnesc astăzi în statul nostru.

Curioase lucruri în adevăr, și ele numai așa mai au haz, dacă sînt tractate ca curiozități mai ales acuma pe timpul căldurilor topice.

E curioasă utopia, ce e drept este curioasă, însă trebuie să și aibă și ea scopul, și efectele sale. Da, așa este, scopul și efectele ne stau înaintea ochilor.

Scopul este înmulțirea numerică a națiunii genetice maghiare pe cale nenaturală. S'a creștut că pe căi laterale se și înmulțească oamenii neamul. Assimilarea și-o au închipuit oamenii astfel: facem forță fie-căruia, celui ce se supune nu o aplicăm, pe cei renitenți i vom sili. Cu timpul tot isbutim căci: „*ha nem török, szakad*” sau cu domnul Plachy Bertalan din „Nemzet” numărul 672 vorbind: „*Quod medicina non sanat, ferrum sanat*”!

FOIȚA.

Impresiuni neuitate.

I. Din conferența națională.

În ziua coboririi duchului sânt gregorian s'a început în Sibiu conferența partidei naționale române din Ungaria, Banat și Transilvania.

De se adunau românii în ziua duchului lor, poate că în conferență unele nu se întemplantau după potta duchului gregorian.

Însă se vede, că chiar și comitetul permanent conchiemătoriu a fost cărmuit de duchul gregorian, de și membri aceluia toți se fălesc a fi urmași juli-ani, convocând la sfătuire serioasă și frățască nu pre românii dintre Tisa și Carpați, ci numai pre partida națională dintre acești români.

Eată, sub influența unui duch strein, seducătoriu, s'a importat între românii de dincoace o marfă nouă, streină, necunoscută, mai ales în afacerile politice ardeleni; o plantă strigoaiă, venivoasă, periculoasă — potta de partide.

Razele segetătoare, effluința acestui duch gregorian, ni s'a și arătat apoi la scumpele comedii

electorale, urmate în 10 zile după întâlnirea din Sibiu, și în 10 zile după sfîrșitul acestor comedii în debilele escomunicări și afurisenii ale unor acționari cu brăne roșii.

Față de încercările, fluctuațiunile și neascunsele atacuri, îndreptate spre înlăturarea, spre nimicirea resuflărei și a existenței românesce și naționale și nenationale; și față de areopagul european, este greșala cea mai ireparabilă a purta lupta în partide, împrăsciați, indușmăniți și cu afurisenii antidiluviane, sau antepotopiane.

Românii, trei milioane de oameni de o limbă, de o lege, de o soarte, numai luptând ca unul, solidari și ca frați adevărați pot chiar și aici, în vatra străbună, spera rezultate favoritoare și mîntuitoare.

Altcum de loc nu!

În programul din nou primit cu unanimitate, fără adaugere fără subtragere, ca un ce unic și perfect, ne-am legat solemn și acum trei ani și și astăzi, a nisui la ajungerea votului universal și la scăparea de escepționala lego electorală octroată.

Și cu toate aceste numai acei români naționali au avut drept și iertare a alege delegați naționali, la conferența națională, pre cari comitetele centrale electorale comitatense sau urbane maghiare

sau săsesci au avut bunătate la conscripțiune ai primi în listele alegătorilor.

Alții ba!

Mulțimea de nobili „prunari” conscriși, d. e., cari rar și-au ostenit capul cu alt ceva, de cât cu prunele puse în stare curgătoare, mai ales la comediele electorale, au avut drept să ridice limba la alegerea reprezentantului național; însă naționalului român agricultor, meserieș sau funcționar, căruia, lipsind un bănuț, sau și un floren din contribuțiunea prescisa de art. 33 din 1874, n'a putut încape în pomelnicul alegătorilor lângă prunariul, deși numai cu sula în straiță, acel român național dîc n'a fost îndreptățit, nu i-a fost iertat, a alege delegat național.

Eată calea noastră pentru ajungerea votului universal.

Eară delegații înșiși asemenea cu sântenia s'au ales după cercurile croite de adunările comitatense maghiare sau săsesci.

De sine se înțelege, că cei de pre tronurile curulice n'au cutezat nici a presupune că este și posibilă și ertată și o altă modalitate de alegere și de formarea cercurilor corespunzătoare, genuină.

Precum vedem dară chiar și conferența națională passivistă s'a compus chiar pre calea și și pre basa destinată prin programul ei însăși la soartea Cartaginei.

Efectul. S'au maghiarizat toate elementele, cari compun părțile centrifugale în statul nostru. În prima linie au devenit jidani cei mai aprigi maghiari. Nici o calamitate fără păreche. Peste păcate păcate s'au adaos! S'au inventat noțiunea patriotismului modern, și cu ea cea a ideii de stat unguresc, ambele fantasmagorii, ambe nedefinite încă până acuma.

Patrioți moderni sunt deci numai oamenii speculanți cu devisa „ubi bene, ibi patria.” Acestia strigă ați în gura mare: „magyar állam eszme,” „egységes nemzeti magyar állam”, despre celelalte tăcem.

Față cu acestia noi trebuie să tăcem, căci noi privim dezvoltarea seculară a Ungariei, și trebuie să tăcem căci la reson vorbind, suntem timbrați de vrășmași ai statului maghiar, după noi unguresc.

Eată cauza și eată efectele utopiei: Pe calea apucată cădem cu repeziciune, și mintea senătoasă ne poate spune unde vom ajunge pe calea apucată.

E curios lucru că am căzut pe acest povârniș alunecos, și si mai curios este că în statul ungar opinia publică e stăpânită de acest curent, și că nu este bărbat cu energia de a se opune torentului, știind că în momentul când se va opune, va fi nimic, căci torențele e puternic, și el e puternic, fiind că din utopii pornind, de utopie e mănât, și spre utopie aleargă.

Curioase sunt lucrurile îndreptate contra noastră, și curioasă, de tot curioasă ținuta noastră față cu lucrurile curioase, și noi nu vom pregeta a clarifica situațiunea curioasă observată de noi, însă aceasta cu altă ocaziune.

Revista politică.

Suntem în luna lui cuptoriu și din mila lui Dumnezeu căldurile de vre-o 2 zile încoace ne fac să simțim, că da, suntem în luna lui cuptoriu. Se scie că cam pe vremea aceasta toți oamenii și caută de sănătate, și prin urmare și politica pausează.

N'avem deci de înregistrat lucruri de mare importanță politică, și dacă diarele streine n'ar fi alarmat lumea cu revolte închipuite în București, noi nici n'am fi amintit despre încercările de luni seara petrecute în București cu ocaziunea unei intruniri a conservatorilor de a protesta contra reviziunii constituțiunii și a apanagiului. Ca la toate intrunirile de preste munți, unde libertatea de cele mai multe ori degenerază în anarhie, așa și cu această ocaziune vorbirile au fost violente, oameni cari provoacă gălăgie încă n'au lipsit, și oamenii dedați a ceti diare și a nu uita cele cetite, sciu că turburările de pe strade de acuma întru nimica nu sunt inferioare celor de pe la 1875 de când cu republica din Ploiești.

Inte la sânge, și violent din fire, Românul din România liberă, comite de multe-ori lucruri preste cari el curând trece la ordinea zilei, streinătatea însă cu anii se întreabă cum s'au putut întâmpla asemenea lucruri.

Șese săptămâni de alungul lumea a urmărit cu încordare desbaterile în parlamentul Croației. Maniera bruscă și antiparlamentară observată în dieta Croației va rămânea de model al parlamentarismului pentru vecie.

Eram dedați a ceti și de unele și altele și noi le reproducem sub rubrica „Starceviciana.” Prin rescript regesc Marța trecută s'a închis par-

Ba, în unele locuri scim, că la alegerea delegațiilor, președintele conferinței a anticipat în optima formă manierile președintelui alegerii din Brețcu, dovedite față de micul însă ponderosul candidat lycău.

Însă tăcem, că nu-i frumos să molestăm pre binevoitorii nostri chiar cu toate cuminițele noastre. Altcum pre cei mai curioși i avizez la Codăul unit din Sas-Sebeș.

Mai dică apoi oamenii gall-eși sau pușcași, că conferința națională pasivistă n'a fost patriotică și constituțională; mai dică acum, că membri ei visează cu căciulele dorobanților de lângă Turnu-roșu...

Discursul de deschidere al d. avocat Cosma a fost la loc; raportul d. secretar Trombițaș n'a fost rău: însă nici unul nici altul n'a cauzat mare durere de cap autorilor fiind ei oameni și de, minte și de inimă — cum s'ar dice.

Apoi alegerea comisiei de 30 oameni a fost chiar numai o grandomanie.

Însă nui nici o mirare, dacă ne aducem aminte că dintre 156 delegați 70 au fost cu diplomă de avocat și unii dintre acești-a chiar și doctori în jurisprudență.

Cinci oameni activi, cunosători de cauză și pătrunși și conduși numai de importanta chemare a conferinței din „Împăratul român” erau de-ajuns pentru a prezenta un lucru copt, destoinic și demni.

lamentul Croației, și noi încă vom fi siliți a înceta cu Starceviciane. Nu vom uita însă a ne aduce aminte de viguroșii starceviciani, și în cele următoare schițăm ședința care a premers închiderei parlamentului. Era vorba despre proiectul despre independența judecătorilor.

David Starcevici: La 1868 încheind unionistii pactul cu ungurii, strigau: Unire cu Ungaria! La o parte cu patentele lui Bach! A trebuit să ajungă departe lucrurile, dacă cei mai mari inimi ai patentelor, vin și le desgroapă acum din ruine. Pentru aceasta ve apostrofează și copii pe strade: Acesta e maghiaron, acesta și a tradat patria, sunt bătuți de Dumnezeu și de oameni, și buni numai de biciul celui maghiar (arată spre ban).

Președintele provoacă pe orator să-și aleagă espresuniile.

Starcevici: Ce, nu-mi este ertat să spun adevărul? Toată lumea din Croația scie în a cui interes lucrați voi! Pentru ce liferati toată puterea în mâna unui singur om? Pentru că alegerile ve stau înaintea ușilor? Sciți voi bine că fără baionete, înșelătorie și forță nici unul nu veți fi aleși. (Contrașiceri din dreapta).

Starcevici: Da, numai cu asemenea mijloace veți putea isbuti.

Președintele provoacă pre vorbitoriu să rămână la obiect, el însă continuă în felul său: „Ce se atinge de încrederea față cu persoana pe care voi o numiți ban, eu o numesc pandur maghiar. (Strigăte în dreapta. Aceasta tot este impertinență.)

Tuscan: Noi nu scim cum a venit acea persoană aici, se ne arete formula de jurământ.

Președintele: Nu voi suferi ca reprezentantul Maiestății Sale să fie numit pandur maghiar. De nu va înceta oratorul preșidiul va lua alte măsuri.

Starcevici: Când fu bătut deputatul Loncari cu ouă, acest om (banul), a încuiat pe un biet om ténér nevinovat în o dughiană, care și pentru un câne ar fi fost prea rea, și față cu un asemenea om se am eu încredere?: Ce! nici în troaca de porci a mea nu aș permite să-și spele el cinstita față. (Strigăte din dreapta: Aceasta tot e prea mult).

Credem că va fi destul din delicatessă și putem trece la alte lucruri din lume și țeară.

Correspondențe particulare

ale „Telegrafului Român”.

Brașov, 30 Iunie v. 1884. D-le Redactor! În epistola din urmă ve promisei a ve scrie ceva și despre esamenalele scoalelor noastre centrale de aici; abia acuma me află în plăcută poziție a satisface acelei promisiuni. — Scoalele centrale române din Brașov, precum este bine cunoscut, se compun din mai multe secțiuni și anume: a) gimnasiu (cu 8 clase), b) scoală comercială (cu 3 clase), c) scoală reală (cu 4 clase), d) scoală populară superioară (cu 5 clase) și e) scoală de fete (cu 5 clase). Esamenale publice, cari constituie un lanț de sărbători pentru Românii brașoveni s'au început în anul scol. deja expirat în 22 și s'au încheiat în 27 Iunie v. inclusiv, precum dovedesce aceasta și ordinea anunțată în fruntea varietăților din Nr. 69 al organului d-voastre. Mai mulți comisari dedură onorul însemnătății acestor esamene și anume: 1. Il. S. P. archimandrit și vicariu arhiepiscopesc din Sibiu Nicolau

Popea, ca comisariu consistorial pentru esamenale publice în clasele gimnasiali, comerciali și reali precum și pentru esamenale de maturitate a le abiturienților gimnasisti și comercialisti; 2. Il. S. d. Inspector reg. de scoale de aici Francisc Koos, ca comisariu emis din partea Ministeriului de culte și instrucțiune și 3. d-l secretariu al camerei comerciale de aici Ioan Hinz, ca comisariu emis din partea Ministeriului de comerț — ambi pentru esamenul de maturitate ale studenților clasei III. comerciale; 4. d-l Director al gimnasiului de stat din Sibiu Veres Ignác, ca comisariu emis din partea Ministeriului de instrucțiune publică pentru esamenul de maturitate al studenților clasei a VIII gimnasiale și în fine 5. O. D. Par. protopresbiter al tractului al II-a al Brașovului Ioan Petric, ca comisariu consistorial pentru esamenalele scoalei poporale super. de băieți și de băete.

Maturisanți gimnasiști au fost 12, dintre cari unul a fost respins din conferință pentru admitere, unul a fost respins după esamenul scripturistic de maturitate, unul s'a retras de bunăvoie dela esamenul oral de maturitate, după ce a trecut cu succes preste cel scripturistic, și astfel au trecut prin toate formele esamenului de maturitate 9 abiturienți cari au fost toți declarați de maturi. Maturisanți comercialisti au fost 6, cari toți au fost declarați de maturi. Față de esamenale de maturitate nu pot trece cu vederea o împregiurare foarte nefavorabilă pentru maturisanți; este adevărat foarte neechitabilă norma de clasificare statorită prin regulamentul ministerial basat pe legea cea nouă scolară din 1883; de aci greutatea de a putea eși maturisanții cu nota generală pe „deplin maturi.”

Cât pentru esamenale publice din celelalte clase — nepermițând îngustimea spațiului — vom aminti în general părerile celor competenți în privința aceasta. Cumcă succesul acestor esamene au corespuns așteptărilor, se poate vedea din cuvintele cele foarte măgulitoare a le P. T. respectabililor comisari rostiti la încheierea esamenelor singuraticelor clase, în special însă sunt foarte semnificative și pline de entusiasm în privința aceasta părerile Ilustrității Sale D. comisariu consistorial P. Archimandrit Nicolau Popea, rostiti cu multă satisfacțiune la cetirea clasificărilor și la împărțirea premiilor, Vineri în ziua de st. Petru (29 Iunie), carea constituie pentru tinerimea scolară și pentru tot publicul român din Brașov cea mai mare sărbătoare scolară.

În această splendidă sărbătoare s'a făcut secerișul intelectual al unui număr imens de elevi și eleve după munca unui an de zile.

Locul acestui seceriș a fost sala cea mare a gimnasiului nostru care gemea de mulțimea elitei publicului nostru român. Festivitatea s'a deschis printr-o cuvântare foarte acomodată rostită de dl director St. Iosif, în care cuvântare a atins mai multe momente însemnate relativ la scoalele noastre. Dl orator, după ce constată activitatea tuturor corporațiilor scolare atât administrative cât și didactice în sferele lor, aduce călduroase mulțumiri înalților comisari consistoriali și în special Il. S. P. archimandrit Nicolau Popea, carele — dize dsa — a fost și este pătuns totdeauna de promovarea cauzelor noastre bisericesti și scolare, pentru cari s'a jertfit și se jertfeste fără preget și cu tot entusiasmul, propriu numai persoanelor providențiale. Il. Sa P. Archimandrit a răspuns apoi în nesce termini

Nu este de lipsă ca oameni, veniți dela izvoarele Tisei și din granițele Serbiei să fie siliți în două zile a face pre aici excursiuni, până când Dessean și socii sei, în ședințele comisiei de 30, încercau a călca aria pentru saltumortalele lor plănute.

Discursul d. raportor Babes, a fost un discurs de-al d. Babes. L-auțiam, și-mi părea, că cetesc un număr din „Albina” sau din „Luminătorul” înainte de alegerea din Sasca.

Discursul n'a fost rău pronunțat, însă era numai prea puțină legătură între el și între motivarea programelor națiunii române.

Nu cu poftă și nici cu lamentațiuni, dize delegatul dela Baia-mare și Tinca, se luptă și se afirmă un popor autohton.

Cu arma sa proprie și pe o basă cât se poate de granit trebuie să storci, să recuceresci dela favoritul adversar cerbicos, ceea ce ai perdut parte prin violență parte prin căscare de gură.

Discursul nu era nici mai bun nici mai rău, cauza națiunii nici nu căștiga, nici pierde și și Babes tot Babes rămânea, dacă d. raportor în discursul său nu mai făcea vifleim și cu consulul român Fara, și cu ministrii României Brătianu și Câmpinean.

Dacă unicul stenograf din conferință, stenograf „Tribunei” în graba sa ar fi uitat în cerusă chiar acele evoluțiuni de înaltă diplomație din dis-

cursul improvisat al d. raportor, atuncia chiar și „Tribuna” s'ar fi putut împăca cu „Gazeta Transilvaniei,” și n'ar fi trebuit să-și arete colții pentru o stenografie găunoasă.

Mai cu folos ar fi fost fără acel „unic” stenograf, de cât cu astfel de stenografii esactă, pentru că toate au fost esacte, numai chiar cele stenografate nu. Apoi de mai avea și „Gazeta” un astfel de „unic” stenograf, apoi n'ar mai fi trebuit alt-ceva decât numai un fotograf și apoi nici tabloul facerii lumii nu întrecea icoana raporturilor stenografice.

Ar fi fost un cap d'operă de confuziune esactă. Acuma s'apropie, să înmulțesc momentele cele mai nepolitice și nediplomatice din conferința națională.

După capacitate de două zile, cei 30 oligarhi vin și propun a hotărî susținerea deplină a programului din 1881 aflând noul motiv, că dela 1881 încoace toate trebile nu s'a îndreptat, ei au ajuns tot mai misereabili, mai desperate.

Trebuie însă să permit ca delegatul Teodor Pop, adv. în Baia de Criș, vedând că lucrurile se întind și se pregătesc cu ceremonii, eară timpul e foarte scurt pentru că în 8 zile se încep alegerile și cu astfel de întârziări d'abia mai este posibil celor, cari vor avea să aleagă, să mai facă cu rezultat bun toate cele de lipsă, opinează să se facă

aleși constatând aceea, ce dl Director — dice Il. Sa — din modestia nu s'a aflat îndemnat, a aminti, adecă activitatea stăruințele și zelul corpului didactic întru luminarea tinerimei noastre scolare, carea prin succesul îmbucurătorii dovedit la esamenle deja încheiate a făcut numai onoare persoanelor, cari conduc instrucțiunea acestui institut ridicat și susținut cu mari jertfe materiale din partea bărbaților nostri pătrunși de simțemintele cele mai nobile naționali.

În sfârșit cuvintele cele foarte semnificative și pline de entuziasm au influențat într'un mod atât de însuflețitoriu asupra inimilor numărului public, încât la ultima asprina a ilustrului cuvântătoriu a erupt într'un sunet numeroase exclamațiuni de „se treiască“.

Urmă apoi cetirea clasificărilor și împărțirea premiilor. Festivitatea această, începută la 10 oare a. m. s'a încheiat abia pe la 12 $\frac{1}{2}$ oare. — Atâtea despre esamenle și despre încheierea anului scolaru expirat, cu altă ocaziune mai mulți și de pe aici și de pe aira. G.

Brașov, 2 Iulie v. 1884. Dle Redactor! Ve voui vorbi despre o festivitate locală a noastră a Brașovenilor. Banchetul arangiat de corpul didactic dela scoalele centrale rom. de aici în onoarea Ilustrității Sale D. Archimandrit și vicariu arhiepiscopesc din Sibiu, Nicolau Popea, ca comisariu consistorial la esamenle publice și la cele de maturitate, este această festivitate, și el fu arangiat așară în pavilionul din grădina hotelului „la pomul verde.“ Numărul participanților a fost preste 50, între cari corpul didactic dela scoalele noastre centrale, carele nu este mai mic ca de 34 de profesori, apoi mai mulți membri ai eforiei și delegațiunilor scolare și alți inteligenți. Masa s'a început la 8 $\frac{1}{2}$ și s'a ridicat la 12 $\frac{1}{2}$ din noapte. Toaste s'au ținut foarte multe și interesante, dintre cari pentru îngustimea spațiului voui releva numai unele. Apriori observ, că — după însemnătatea acestui banchet — a trebuit să se țină în vedere numai cei prezenți. Cel dintâiu toast a fost ținut de dl director al claselor medii St. Iosif în sănătatea înaltului oaspe a I. S. P. Archimandrit. Dl Diamandi Manole vorbi despre înalta misiune, ce o au profesorii în societatea omenească și în deosebi în societatea românească, carea pretinde un avânt cu atât mai mare în cultură cu cât mai scurt e trecutul, în care s'a făcut începutul în această direcțiune și față cu aceste greutăți sunt remunerați profesorii cu toate acestea destul de nesuficient. Să nu aibă temerea dd. profesori, dice dl Manole, că cauza e pierdută, dacă *populus suveranus* a resturnat în săptămâna trecută justa cerere a dlor de a li se acorda bani de cuartir! Dacă el astăzi, în necunoștință chiară de cauză, au adus un astfel de conclus, mâne, după ce se va lumina, va decide după cum se va cuveni! *) Dsa

*) Fiind profesorii și învățătorii de aici, față cu scumpețea cea mare și față cu dispozițiile legii statului foarte rău plătiți, au hotărât delegațiunile scolare, a cere măcar bani de cuartir pentru profesori, învățători dela Biserica română din cetate și dela a st-ului Nicolae din Scheiu, ca biserici proprietare a le instituiască; dar „*populus suveranus*“ din Scheiu, fiind agitat de un individ, care e ocorotit pe toate căile din partea inteligenței române de aici, de oare ce este acăpătat prin unele catastrofe în întreprinderile sale, fiind agitat și, a respins cererea Delegațiunilor scolare.

cât mai pre scurt și un lucru bun, căci timp a fost d'ajuns.

Un preot delegat din Banat, și d. Dessean din Arad spriginesc această părere.

Însă zelosul delegat din Brașiov, d. Diamandi Manole, cu maniera s'a cunoscută, conjură adunarea a nu precipita consultările, pentru că cauza este momentoașă, importantă, este cauza unei națiuni întregi strămtorată, ci sfaturile să fie profunde esauri toare și nepreocupate, ceea ce se și aprobă de conferență.

Raportul comisiunii este pus la discuțiune publică în planul adunării naționale.

Vorbitorii pentru el aveau să se insinue la notariul din dreapta și cei contra raportului, sau a proiectului de rezoluțiune, la notariul din stînga presidentului Dr Ioan Rațiu, adv. în Turda și vechiul president al conferențelor naționale.

Aceasta a fost d'ajuns pentru a pregăti pre eventualii vorbitori la întimpinările, de cari s'ar fi împărțit din partea a 155 de delegați cam obosiți și deja cam impacienți. Pentru insinuare ședința s'a suspendat numai pre cinci minute.

Cel întâiu, care s'a insinuat la cuvânt, a fost delegatul Dr. Păcurariu, se pricepe, la notariul din dreapta tatălui, căci la din contra poate că el nici nu putea lua parte la discutarea proiectului, pen-

închină păharul în sănătatea corpului didactic care-l încunjoară ca tot atâtea floricele de podoabă. Il. Sa P. archimandrit se bucură din inimă, când se află în mijlocul inteligenței din Brașov, unde s'au adus mai multe și mai mari jertfe tocmai pentru ceea ce era de necesitate mai arătoare și tocmai când cerea mai mult trebuințele poporului nostru. Il. Sa — pe cât am putut prinde în memorie — a dis între altele: „Dic și eu cu Marele Andrei la ocaziunea câștigării dreptului de publicitate a gimnasiului nostru de aici: „dați-mi voie să me bucur și eu cu voi de aceea ce ve bucurați voi!“ Adevărat că n'a putut fi bucurie mai mare pentru tot românul decât bucuria ce a-ți pregătit-o prin ridicarea, prin susținerea și prin înflorirea unui institut, care servește ca una dintre cele mai mari podoabe a Brașovenilor români.“ Dl Dr. V. Glodariu admiră însuflețirea ce o au avut membrii comitetului administrativ al fundațiunei Juguane, căci au compus un statut „cap de operă“, prin care se asigură parte mare subsistența gimnasiului nostru; laudă jertfele ce le aduc corpurile administrative în cele materiale pentru înflorirea institutului; corpul didactic promovează lumina în tinerimea română, *nervus rerum* însă este partea materială; neajutându-se una pe alta aceste două condiții, nu se poate promova nici o lumină; nici cremenea nu produce schintei, dacă nu e atinsă de amnariu; ridică păharul seu în sănătatea membrilor corporațiunilor administrative ale institutului nostru.

În mai multe toaste s'a accentuat impulsul și indemnul reciproc către promovarea culturii și a bunăstării poporului român.

Între acestea mi-a atras atențiunea toastul S. S. Dlui Bartol. Baiulescu, carele, având în vedere rezultatele culturale câștigate de un timp încoace, face apel la jertfa bărbaților români din nainte de 1848 și la recunoștința puținilor bărbați după 1848, cu deosebire reflectează asupra persoanei Il. S. Dlui Vicariu, carele dela 1854 până aci are multe merite, căci a participat ca *atlatus* la toate operele Marelui Șaguna; ear dela anul 1869 are merite neprețuite în special pentru Brașov în cauza cea foarte complicată a bisericii din cetatea Brașovului. Dsa ridică păharul seu în sănătatea Il. S. P. vicariu și în sănătatea neguțătorilor Brașoveni, cari încă au adus jertfe netăgăduite pentru promovarea causerilor scolare și bisericesci. În modul acesta a decurs banchetul cu o viociune generală foarte pronunțată.

Ca totuși să fiu drept în aprețierea lui mi permit a face o modestă observare, că adecă două persoane încărunate în purtarea sarcinilor scoalei noastre și că reprezentanții a 3—4 familii mari, cari și-au vârsat pungile lor în temelile scoalelor noastre, n'au fost amintiți și ei în special la nici un toast dintre cele ridicate. Altfel, din toate punctele de vedere a reușit banchetul cât se poate de splendid. G.

Correspondența din Macedonia.

Vlaho-Clisura, 13 Iunie 1884.

Mai nainte d'a vorbi despre afacerile noastre naționale, trebuie să ve informez că mai mulți Români macedoneni au întreprins, atât aci cât și în Constantinople o activă propagandă printre micii comercianți și meseriași Români, îndemnându-i, ori de câte ori voesc să emigreze să ia calea spre România și mai cu seamă spre județele din Moldova.

tru-că, precum se vorbea și se lăția *urbi et orbi*, unii dintre marii și patentații făcători ai politiceii românilor și alți amici invidioși și dușmani pretinoși ai lui, conduși de cele mai salutare și sincere simțeminte pentru scopul conferenței naționale săturau mințile și inimile delegaților nepreocupați încă, că Dr. Păcurariu este activist, guvernamental, magiaron ba chiar vitriolist.

Pentru a putea dară participa și el la libera discuțiune deschisă Dr. Păcurariu s'a simțit silit a molcomi din capul locului pre haruspicii și augurii conferenței, că el nu este contra direcțiunii proiectului, însă nu-i convins despre infalibilitatea aceluia; deci se simte obligat și îndreptățit a pune și vederile sale la aprețierea publică a reprezentanților națiunei. Ba mai mult; vedând, că înalții ostracisti totuși strîmbă din umeri și clatină din ostitoli, și pentru că puternicii troiani să nu creadă, că au de a face cu calul elinilor, li-a pus pre masă, la dispozițiune, proiectul seu negru pre alb despre formularea și motivarea programei unui popor autohton.

Însă lui marebabeș, micbabeș, și vicebabeș și contrașilor lor și aceasta s'a părut prea mare cutezanță, prea pretensivă cerință dela un simplu păcurariu și categorice au pretins, și au conces ca Dr. Păcurariu să-și uite hârțoga cu nimicurile sale în

Astfel cunosc o persoană care a fost acum câte-va săptămâni prin Bucuresci și care, în urmă înțelegerilor ce a avut acolo cu mai multe persoane, a și început a cutreera în acest scop satele și orașele de prin Macedonia, începând cu Bitolia și Crușova și terminând cu Mejoșpole, Tîrnova, Megarova, Muloviște și Gropeși. Această persoană va pleca pe la jumătatea lui Iulie în părțile Epirului unde și va continua propaganda.

Acum să ve vorbesc și d'ale noastre. Cu ocaziunea șederei mele în Bitolia, am aflat că Românii partizani ai scoalelor naționale din orașul Megarova, sînt foarte întristați și descuragiați prin faptul că d. Dinu Nicolache Mihail din Craiova n'a făcut nimic până acum pentru scoala clădită de părintele seu în orașul de mai sus, scoală pe care prin abus de putere o posedă încă partida grecească.

Românii megaroveni vedînd că d. Dinu Nicolache nu voiesce să eșecute dorințele părintelui seu și că nici nu le-au răspuns la scrisoarea pe care i-a adresato în 1882, m'a rugat să fac ce voi putea spre a li se face dreptate, dându-mi și o copie a acelei scrisori.

D. Gheorghe Chițu, a scris de mai multe ori în particular d-lui Dinu Nicolache Mihail îndemnându-l să eșecute testamentul părintelui seu și să împuternicească pe o persoană din Bitolia ca să dea scoala în posesiunea profesoarei române și a eforiei scoalelor române din acel oraș.

D. Dinu Mihail la toate aceste îndemnări n'a răspuns decât prin făgădueli; de făcut n'a făcut însă nici o dată nimic.

Eată cum stă această afacere, așa după cum v'o estrag dintr'o scrisoare amănunțită pe care v'o trimite d. Tega Cușu din Bitolia.

Răposatul Nicolache Mihail, român macedonean, născut în orașul românesc Megarova, lângă Bitolia, s'a stabilit pe la 1824 în România unde a ajuns a-și face prin muncă și onestitate o pozițiune din cele mai bune devenind mare proprietar în Craiova.

Răposatul Nicolache Mihail n'a fost ca alți Români macedoneni, cari în schimbul îmbrăcișării ce au primit în țară, au întrebuit banii ce au câștigat și sugrumă în România pentru stingerea limbii române și aștigarea simțemintului național între concetățenii lor din Macedonia prin subvențiunile ce acordă partidei grecesci.

Nicolache Mihail pe când trăia a clădit cu cheltuiala sa o scoală de fete în orașul seu natal Megarova, și a înzestrato cu două sute de galbeni pe an, ce i-a lăsat prin testament, ca să se plătească leafa profesoarei.

Partida grecească din Megarova a făcut o scoală grecească din edificiul clădit cu cheltuiala sa și această partidă a plătit leafa profesoarei grecesci cu cei 200 de galbeni pe care d. N. Mihail i-a trimis odată.

Repausatul N. Mihail, indignat de această întrușinare a partidei grecesci, a suspendat imediat plata celor două sute de galbeni.

Între aceste dînsul murî și fiul seu, domnul Dinu, respectând voința părintelui seu a pus ca condițiune eșecutării acestei voinți transformarea în scoală românească a scoalei clădite de tatăl seu. Fiind că în Megarova însă, partidă grecească avea și are încă toată puterea, fiind sprijinită de consulatul și de metropolia grecească și nu se putea lua de acolo nici o inițiativă pentru deschiderea unei scoale române, d. Dinu a însărcinat pe un amic al seu din Bucuresci ca să trimită o profesoră română la Megarova, căreia se angaja să-i plătească d-sa leafa și să ia dispozițiuni ca scoala clădită de părintele seu să fie dată în stăpînirea profesoarei române.

Eată pentru ce Românii din Megarova au mulțumit d-lui Dinu Nicolache Mihail când în Februarie 1882 li s'a trimis din Bucuresci d-na Sevasta Coloveloni ca profesoară.

corfa de înțelepciuni ale comitetului permanent alegînd și — se-și țiuă gura.

Îndulgentul, imparțialul și naționalul president, vedînd că capul lui Dr. Păcurariu tare ca stîncă de pe vîrfu lui Negoiu, nu-i în stare să cuprindă aceste capacitări și poște ale togaților purpuri, și că cu nici un preț nu vrea să renunție dela îndresnețea și neîntemeiată sa dorință de ași manifesta părerea sa spre luminarea causei naționale, presidentul cu maniera vremii din dîilele babelor i-a dat solemna promisiune, că propunerea lui nici la vot nu va pune-o, arătându-i pre deasupra, și hârbele negre cel asteptau din delete.

De cinci ori cinci minute a ținut aceste tîrgueli asupra liberei discuțiuni și pertractări cu o singură persoană.

Deleg. Dr. Păcurariu pronunția discursul seu cu grigea și precauțiunea dictată de preparata împregiurare și situațiune din conferență: cetesce formularea de program proiectată de el, și este aplaudată.

Ambele sînt deja cunoscute publicului cetitoriu mai ales și discursul, care esact s'a publicat întâiu în „Telegr. Rom.“

(Va urma).

